

დაზარალებულის უფლებები გამოძიების სტადიაზე

სალომე ღაჭავაძე

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო
უნივერსიტეტის სამართლის ფაკულტეტზე სისხლის
სამართლის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების
მოთხოვნების შესაბამისად*

სამართლის სკოლა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ბესიკ მეურმიშვილი, სამართლის
მეცნიერებათა დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი
თბილისი, 2020

განაცხადი

როგორც წარდგენილი ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ რომ ნაშრომი არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებელად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

სალომე ლაჭავა

01 ივლისი

აბსტრაქტი

ინკვიზიციური სისტემის შეჯიბრებითი სისტემით შეცვლამ დაზარალებულის როლი შეამცირა და ნაცვლად მხარისა, იგი მხოლოდ პროცესის მონაწილე გახდა. მოქმედი კანონმდებლობით დაზარალებულის სტატუსის მინიჭება დამოკიდებულია პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილებაზე, პრაქტიკაში ხშიარია შემთხვევები, როდესაც პირს უარი ეთქვა დაზარალებულად ცნობაზე. დაზარალებულის სტატუსის ქონის შემთხვევაშიც ინფორმაციის მიღება შეუძლია ნაწილობრივ ან საერთოდ ხელმძიუწვდომელია. ეს ფაქტი ამცირებს დაზარალებულის ან მისი უფლებამონაცვლის ჩართულობას გამოძიების პროცესში, შესაბამისად მცირდება ნდობა მართლმსაჯულების მიმართ.

ნაშრომში ყურადღება ეთმობა საკითხებს, როგორცაა: დაზარალებულის როლი გამოძიების პროცესში, დაზარალებულის უფლებები და მოვალეობები პროკურორის დისკრეციით მიღებულ გადაწყვეტილებებთან მიმართებაში, განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის გასაჩივრება სასამართლოში, კანონმდებლობაში არსებული ხარვეზები ზოგიერთ დანაშაულთან მიმართებით, დაზარალებულის ხელახალი ვიქტიმიზაციის გამომწვევი მიზეზები და დაცვის გზები. ქვემდებარე ნაშრომში წარმოდგენილია ქართულ კანონმდებლობაში არსებული პრობლემები, როგორც მატერიალური სახით, ასევე პრაქტიკული მაგალითებით. თვალსაჩინოებისათვის გამოყენებულია საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მიღებული სახელმძღვანელო დოკუმენტები დაზარალებულის უფლებების დაცვასთან მიმართებით.

საქართველოს კანონმდებლობაში განხორციელებულმა რეფორმებმა და საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებებმა გააუმჯობესა დაზარალებულის უფლებრივი მდგომარეობა, მაგრამ კანონმდებლობაში არის ხარვეზები, რომელიც საჭიროებს გადახედვას.

სისხლის სამართლის პროცესი წარიმართება შეჯიბრობითობისა და თანასწორობის პრინციპით, რომლთაც ხელმძღვანელობს პროცესის ყველა მონაწილე. 2010-14 წელს გატარებული რეფორმების შედეგად დაზარალებული მხარეს არ წარმოადგენს, შესაბამისად ნაწილობრივ იზღუდება მისი უფლებები. მნიშვნელოვანია დაზარალებულის სტატუსის მოპოვება დისკრეციული უფლებამოსილებიდან გამომდინარე გამოტანილი დაზარალებულად ცნობის შესახებ გადაწყვეტილების გასაჩივრების თავიდან ასაცილებლად საჭიროა დაზარალებულის ინფორმირება და საქმის მასალების გაცნობა გამოძიების ეტაპზე.

აღნიშნული საკითხი აქტუალურია, რადგან დაზარალებულის უფლებები გამოძიების ეტაპზე შესაძლოა მოექცეს სუბიექტური გადაწყვეტილების ქვეშ. მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით დაზარალებულის უფლებები შეზღუდულია, რაც მხარეებს უტოვებს შესაძლებლობას, რომ მისი ინტერესები ნაკლებად იყოს გათვალისწინებული.

სამიუბო სიტყვები: დაზარალებული, დაზარალებულის უფლებები, გასაჩივრების უფლება, გასაჩივრება ზემდგომ პროკურორთან, ხელახალი ვიქტიმიზაციისაგან დაცვა.

Abstract

Replacing inquisition with a competitive system reduced the role of a victim and instead of party, it only became a participant of the process. According to the current legislation, granting status of a victim depends on the discretionary authority of the prosecutor, in practice there are frequent cases when a person has been denied the status of a victim. Even in the case of the victim's status, the information can be partially or completely inaccessible. This fact reduces the involvement of the victim or his successor in the investigation process, thus reducing confidence in justice.

The important aim of the paper is investigate the effectiveness of the victim's rights at the investigation stage, namely: the role of the victim in the investigation, rights and obligation of the victim in relation to the decision made by the prosecutor, especially to appeal a serious crime in court. The following paper presents problems in Georgian legislation, both in material terms and in practical examples. Guidelines used by international organizations to protect human rights of the victim. Problems are used for visual purposes.

It's important to gain the status of a victim of the decision to appeal against the recognition of the victims as results of discretionary authority, and to acquaint the victim with the case material investigation stage. The criminal process will be conducted on to principle of competition and equality, which will be guided by all participants in the process. Results of the reforms carried out in 2010-14, the aggrieved party is not represented, therefore it's rights are partially restricted. It is important to gain the status of a victim. In order to avoid appealing against the decision on recognizing the victim as a victim based on the discretionary authority, it's necessary to inform the victim get acquainted with the case materials at the investigation stage.

The issue is relevant because the rights of the victim at the investigation stage may be subject to a subjective decision. Under the current legislation, the rights of the victim are limited, leaving the parties with the opportunity to have their interests less taken into account.

Key Words: victim, victim rights, right to appeal, appeal to superior prosecutor, protection from re-victimization.